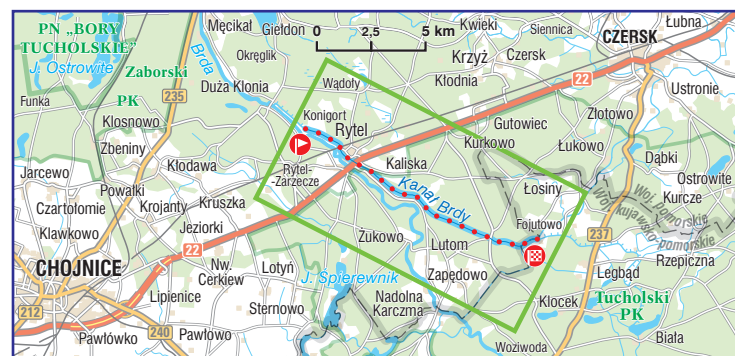

- Szlak kajakowy, kierunek spływu
- Kilometr liczony w górę rzeki (w km)
Odległość punktu do szlaku rzeki na danym kilometrze
- Początek/koniec szlaku
- Początek/koniec dziennego odcinka szlaku
- Przystań kajakowa; przystań żeglarska
- Stacja wodna; miejsce wodowania
- Przenoska, przewózka
- Niebezpieczne miejsce; elektrownia
- Jaz, spiętrzenie, próg; zakaz pływania
- Most; kładka, pomost; akwedukt; śluza
- Hodowla ryb
- Pole biwakowe; kąpielisko; plaża
- Rzeka; kanał
- Jezioro, zbiornik wodny; bagno, teren podmokły
- Kościół, klasztor; inny obiekt sakralny; kapliczka
- Zamek; muzeum; pomnik
- Pałac, dwór; zabytkowy park; leśniczówka
- Młyn; inny zabytek; ciekawy obiekt krajoznawczy
- Posterunek policji; szpital, przychodnia; apteka
- Market; sklep spożywczy; poczta
- Obiekt noclegowy; gastronomia; bankomat
- Informacja turystyczna; wiata turystyczna; miejsce odpoczynku
- Parking; przystanek autobusowy; Miejsce Obsługi Rowerzystów
- Wieża widokowa; punkt widokowy; stadion, boisko
- Rezerwat przyrody; pomnik przyrody
- Teren zabudowany; teren przemysłowy; piasek
- Las; park; łąka
- Sad, ogród; inny teren zielony; cmentarz
- Autostrada
- Droga ekspresowa
- Droga krajowa
- Droga wojewódzka
- Droga powiatowa; droga lokalna
- Droga polna, leśna
- Linia kolejowa; stacja
- Nieczynna linia kolejowa
- Lotnisko
- Granica województwa
- Park narodowy
- Park krajoznawczy

Przebieg szlaków oraz schematy przenoszek mają charakter orientacyjny

europilot
ul. St. Konarskiego 3; 01-355 Warszawa
tel./fax 22 664 50 91
e-mail: biuro@europilot.com.pl
www.europilot.com.pl

Długość szlaku Wielkiego Kanatu Brdy:
13,5 km (w województwie pomorskim), razem około 28 km

Liczba dni:
1

Liczba przenoszek:
**0 (w województwie pomorskim),
1 (w województwie kujawsko-pomorskim)**

Liczba przystani kajakowych:
4

Rekomendowana trasa spływu:
**Konigort (km 27,4, za jazem na kanale,
przystań kajakowa) – Fojutowo (km
13,9, przy zajeździe, koniec szlaku w
województwie pomorskim)**

Trudność:
szlak łatwy i nieuciążliwy

Propozycje etapów spływów:
Konigort – Fojutowo (13,5 km)

Uwaga: na obu odcinkach możliwość pływania kajakiem w obu kierunkach. We wsiach Konigort i Rytel można przenieść kajaki na Brdę (alternatywny sposób pokonania odcinka Brdy między Myłofem/Konigortem a Rytle). Można też wykonać pętlę na odcinku Rytel – Konigort (Wielkim Kanalem Brdy), następnie Brdą do Rytle. Można kontynuować spływ z Fojutowa (punkt węzłowy na szlaku) przez województwo kujawsko-pomorskie do Zielonki (15 km, przenoska obok elektrowni wodnej), gdzie należy przenieść kajak na Brdę i kontynuować nią spływ.

szlak kajakowy Wielki Kanat Brdy

kajaki.pomorskie.eu

Szlak kajakowy **Wielkiego Kanału Brdy** liczy 28 kilometrów, z czego 13,5 km leży w województwie pomorskim (odcinek Konigort – Fojutowo). Z uwagi na bardzo wolny nurt można go pokonywać w obu kierunkach. Szlak jest łatwy i pozbawiony przeszkód. Jego początek znajduje się w miejscowości Konigort, około 2,8 km za zaporą w Mylofie. Odcinek wyżej, od zapory do Konigortu, jest niedostępny, ponieważ wodowanie kajaka utrudnia największa w Polsce hodowla pstrąga.

Wielki Kanał Brdy to wyjątkowa budowla hydrotechniczna, powstała w połowie XIX wieku jako dzieło niemieckiej myśli inżynierskiej. Wybudowano go w latach 1845–1949 w celu nawadniania łąk w suchej części Borów Tucholskich. Liczy blisko 30 kilometrów od Mylofa do Zielonki. Do jego powstania konieczne było spiętrzenie wód Brdy o 12 metrów. Tak powstała zaporą w Mylofie, będąca najstarszą taką konstrukcją na świecie. Dzięki wybudowaniu kanału nawodniono rozległy obszar Czerskich łąk, tworząc pastwiska, będące bazą pokarmową dla hodowli koni dla pruskiej kawalerii. Łącznie wykopano 21 kilometrów kanału, z czego 14 kilometrów biegnie w wykopie, a 7 kilometrów na nasypach. Szerokość kanału w koronie to 16 metrów, a w okresie szczytowym doprowadza średnio 9 m³ wody na sekundę. Głębokość kanału wynosi zwykle około 1 metra, choć zdarzają się na nim wypłytenia.

Wieża widokowa w Fojutowie

Spływ Wielkim Kanałem Brdy najlepiej zacząć w Konigorcie za pstrągnią. Szlak prowadzi w kierunku **Rytla** przez około 3 kilometry terenami spustoszone przez nawałnicę z 2017 roku. W niewielkiej odległości i równoległe do kanału płynie Brda.

Położona w Borach Tucholskich wieś **Rytel** ma charakter małego miasteczka. Jej nazwa pochodzi od nazwiska Marcina Retila, który w 1430 roku otrzymał przywilej na karczmę przy „trakcie gdańskim” i przeprawie przez Brdę. Rozwój wsi nastąpił od połowy XIX wieku, gdy wybudowano Wielki Kanał Brdy oraz linię kolejową z Chojnic do Tczewa. We wsi, na wzgórzu nad Brdą, stoi neobarokowy **kościół Królowej Różańca Świętego** z białą wieżą, wybudowany w latach 1909–1911 na miejscu drewnianej kaplicy rozebranej i przewiezionej wodą do Legbąda. Współczesne wnętrze kościoła zachowało atmosferę wiejskiego kościółka.

Rytel jest ważnym węzłem na szlaku kajakowym Brdy i punktem etapowym na początku Wielkiego Kanału Brdy. Nad rzeką i kanałem są przystanie kajakowe, wzdłuż Brdy wybudowano promenadę spacerową długości około 400 metrów z małą architekturą. We wsi jest zaplecze noclegowo-gastronomiczne oraz sklepy, poczta i apteka.

Wieża ucierpiała w 2017 roku w czasie katastrofalnej nawałnicy, gdy wieczorem 11 sierpnia przez zachodnią Polskę

Przenoska w Rytlu

przetoczyła się najpotężniejsza burza w historii kraju. Wiatr (prędkości 120–150 km/godz.) zniszczył obszar o długości kilkuset i szerokości kilkunastu do kilkudziesięciu kilometrów. Piękne, rozległe lasy sosnowe dawniej otaczające Rytel, zastąpiły tereny otwarte z wolną porastające młodnikami, poprzedzielane fragmentami ocalałego, okaleczonego starorzewu sosnowego i brzoźowego. I tak zmienił się charakter szlaków kajakowych środkowej Brdy w okolicach tej miejscowości i pomorskiej części kanału. Dawniej kajakarze płynęli przez rozległe, sosnowe bory, dziś przez tereny otwarte.

Po dalszych 3 kilometrach, od wsi **Uboga** okolica z wolną ponownie przybiera charakter typowy dla Borów Tucholskich. Kanał otaczają rozległe bory sosnowe, które towarzyszą kajakarzom do śródlądowej osady **Fojutowo, w której kończy się spływ na terenie województwa pomorskiego**. Dalej szlak płynie już w woj. kujawsko-pomorskim. Po drodze mijamy rozlewiska, a za mostem w Legbądzie Kanał przepływa pośród łąk. Dopływamy do jeziora Bartogi, z którego kanał wypływa pod zastawką zwany już Małym Kanałem Brdy, który jest przedłużeniem szlaku. Kanał płynie w nasypie, sprawia, że znajdujemy się powyżej otaczającego terenu. Po drodze mijamy kolejne, tym, razem mniejsze akwedukty i docieramy do jeziora Duk, gdzie przepływamy pod mostem drogowym koło wsi Biała. Kanał przebiega teraz przez tereny leśne aż docieramy do Zielonej Łąki. Tam przy

Nad nami woda pod nami woda

moście kończy się szlak. Istnieje możliwość przeniesienia kajaków do Brdy. Warto uzgodnić to z właścicielem elektrowni w Zielonce.

Fojutowo, niewielką osadę położoną wśród rozległych, sosnowych Borów Tucholskich, wyróżnia unikalny zabytek hydrotechniki jakim jest akwedukt na Wielkim Kanałe Brdy. Akwedukt został wybudowany w latach 1845–1849. Wzniesiono go na wzór rzymskich budowli z kamieni i żółtej cegły. Ma długość 75 metrów, przeprowadza wody kanału 11 metrów ponad doliną Czerskiej Strugi. Jest on najdłuższą taką budowlą w Polsce. Po remoncie w 2002 roku zabytek odzyskał dawny wygląd, można go zwiedzać przechodząc kładką obok strugi i pokonać kanał tunelem, a nie mostem. W Fojutowie funkcjonuje także duży kompleks turystycznym z wieżą widokową i przystaniami kajakowymi.

W miejscowości Konigort oraz w Rytlu istnieje możliwość przeniesienia kajaka na Brdę (alternatywny sposób pokonania odcinka Brdy między Mylofem/Konigortem a Rytlem. Jest też możliwe wykonanie pętli na odcinku Rytel – Konigort (Wielkim Kanałem Brdy), a następnie Brdą do Rytla.

Początek spływu Kanałem Brdy w Konigorcie

Wielki Kanał Brdy

ABC KAJAKARZA

Dobijanie do brzegu, wsiadanie/wysiadanie

- » Dobijaj do brzegu pod prąd.
- » Wsiadaj/wysiadaj z kajaka ustawionego dziobem w górę rzeki.

Wywrotka

- » Po wywrotce nie odwracaj kajaka, podprowadź go do brzegu.
- » Ratuj najpierw człowieka, potem sprzęt.

Pamiętaj

- » Rzeczy zabezpiecz przed zamoczeniem (wodoszczelne worki) i zgubieniem w wodzie (przywiąż).
- » Zabierz mapę szlaku (miejsca niebezpieczne, biwaki, atrakcje).
- » Weź gotówkę.
- » Naładuj telefon.

Obserwacja

- » Obserwuj powierzchnię wody przed dziobem kajaka, zmarszczki, fale czy wiry to zapowiedź podwodnych przeszkód do ominięcia.
- » Obserwuj zmiany pogody.

Zachowanie

- » Nie wsiadaj i nie pływaj po spożyciu alkoholu.
- » Zwracaj uwagę na innych.
- » Pomagaj innym w razie potrzeby.
- » Nie przeceniaj swych sił.
- » Zachowaj ostrożność, nie pływaj samotnie.
- » Pływaj w kamizelce ratunkowej.
- » Biwakuj w bezpiecznych miejscach (nie na wyspach na rzece).
- » Śmieci pakuj w worki, zostawiaj w miejscach wyznaczonych.
- » Przed wypłynięciem zapoznaj się z trasą spływu, informacjami o rzece i pogodzie.
- » Zachowaj szyk: na przodzie grupy płynie przewodnik, na końcu ratownik lub najsprawniejsza osada.
- » Unikaj spływania przez sztuczne progi, przenies kajak brzegiem.
- » Zapisz w telefonie numery służb ratunkowych.
- » W razie wypadku powiadom służby ratownicze.

Ważne numery telefonów:

- 112 (alarmowy)
- 601 100 100 (ratunkowy nad wodą)
- 58 3094911 (WIOŚ)
- 52 3391100 (RZGW w Bydgoszczy)
- 58 3261888 (RZGW w Gdańsku)
- 91 4411200 (RZGW w Szczecinie)
- 22 4701000 (Infolinia Wód Polskich)

Facebook: PomorskieSzlakiKajakowe
kajaki.pomorskie.eu

